

Financiële tegemoetkoming voor studiekosten tijdens de tenuitvoerlegging van jeugdsancties

Sancties 2021/66

In beginsel geldt dat van overheidswege is voorzien in kosten voor onderwijs dat binnen Justitiële Jeugdinrichtingen (JJI) wordt verzorgd. Indien een jeugdige tijdens de tenuitvoerlegging van een jeugdsanctie toch studiekosten moet maken, bijvoorbeeld voor het volgen van een extern studieprogramma of voor (de voorbereiding van) een scholing- en trainingsprogramma (STP), kan aanspraak worden gemaakt op een financiële tegemoetkoming in deze kosten. Daarnaast kan een jeugdige ook recht hebben op een studiebeurs via de Wet studiefinanciering 2000. In dit artikel wordt besproken hoe de verschillende tegemoetkomingen voor studiekosten gedurende de tenuitvoerlegging van jeugdsancties zich tot elkaar verhouden en in hoeverre het huidige wettelijke kader mogelijkheden biedt om de financiële situatie van de jeugdige goed in beeld te krijgen.

1. Inleiding

In een recente uitspraak van de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) klaagt een jeugdige verblijvend in een Rijks Justitiële Jeugdinrichting (RJJJ) zich – voor zover relevant voor bespreking – over een hem geweigerde aanspraak op een aantal vergoedingen in het kader van opleidingskosten.² De klacht over het weigeren van vergoedingen in verband met scholingskosten is tweeledig. Ten eerste wordt geklaagd over de geweigerde vergoeding van kosten voor een opleiding op grond van de Regeling tegemoetkoming bijzondere kosten onderwijs en pedagogische activiteiten jeugdigen. Ten tweede wordt geklaagd over een geweigerde vergoeding van kosten voor de voorbereiding van een STP. De aanspraak op deze vergoedingen is de jeugdige geweigerd omdat hij geen inzage wil verlenen in zijn financiële positie, waardoor niet kan worden beoordeeld wat zijn ‘financiële ruimte’ is. Inzicht in de financiële situatie is voor de directeur van de inrichting relevant voor de beoordeling of een vergoeding voor studiekosten moet worden toegekend en, zo ja, hoe hoog deze vergoeding dan moet zijn. De directeur stelt dat de jeugdige in verband met studiekosten ook een beroep zou kunnen doen (of al doet; dat blijft in het midden) op de Wet studiefinanciering 2000.

Aangenomen wordt, zo blijkt uit de uitspraak, dat het verkrijgen van informatie over de financiële situatie relevant is om te kunnen vaststellen of de jeugdige gedurende de tenuitvoerlegging van een sanctie een studiebeurs voor uitwonende of thuiswonende studenten krijgt. De vraag is echter of dit klopt en of een jeugdige wel aanspraak kan maken op een beurs voor uitwonende studenten tijdens de tenuitvoerlegging van een sanctie. Ook is het de vraag in hoeverre het huidige wettelijke kader de mogelijkheid biedt een compleet beeld te krijgen van de financiële situatie van de jeugdige. Deze beslissing geeft, met andere woorden, aanleiding tot een beschouwing van de wijze waarop de Wet studiefinanciering 2000 zich verhoudt tot andere tegemoetkomingen waarop aanspraak kan worden gemaakt gedurende de tenuitvoerlegging van een jeugdsanctie. De indeling van dit artikel is als volgt. In § 2 wordt uiteengezet welke rechten en plichten jeugdigen hebben op

1 Mr. dr. L.E. (Laura) van Oploo werkt als universitair docent Straf(proces)recht bij het Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen, Universiteit Utrecht.

2 RSJ 28 mei 2020, R-20/5802/JA.

het gebied van onderwijs tijdens de tenuitvoerlegging van jeugdsancties. In § 3 wordt de financiële tegemoetkoming voor studiekosten besproken waarop de jeugdige tijdens de tenuitvoerlegging van sancties een beroep kan doen. Vervolgens wordt in § 4 uiteengezet of en, zo ja, onder welke voorwaarden gedurende een jeugdsanctie studiefinanciering kan worden verkregen. In § 5 staat centraal hoe de verschillende financieringen zich tot elkaar verhouden. In § 6 volgt een conclusie.

2. **Onderwijs: rechten en plichten voor jeugdigen gedurende jeugddetentie**

Een jeugdige die in een JJI verblijft, krijgt binnen de inrichting een onderwijsprogramma aangeboden en heeft daar ook recht op.³ Volgens de Leerplichtwet 1969 zijn kinderen in Nederland in de leeftijd van 5 tot en met 16 jaar verplicht om onderwijs te volgen (artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b). Voor jongeren tussen de 16 en 18 jaar geldt dat zij (behoudens uitzonderingen) kwalificatieplichtig blijven zolang zij geen startkwalificatie hebben behaald, hetgeen wil zeggen minimaal een havo, vwo of mbo (niveau 2 of hoger) diploma.⁴ Behalve dat een plicht bestaat tot het aanbieden van onderwijs aan jeugdigen op grond van de Leerplichtwet 1969,⁵ wordt een onderwijsachterstand ook van belang geacht omdat het gezien wordt als een relevante indicator voor toekomstige recidive.⁶ Onderwijs wordt expliciet verplicht gesteld in de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (Bjj). In artikel 52 Bjj staat dat een jeugdige verplicht is tot het volgen van onderwijs of het deelnemen aan activiteiten in het kader van pedagogische vorming, zoals een traject dat gericht is op arbeidsparticipatie.⁷ Onder jeugdige wordt degene verstaan die in een (jeugd)inrichting verblijft vanwege de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf of een vrijheidsbenemende maatregel (artikel 1, onder g Bjj). De plicht tot het volgen van onderwijsactiviteiten geldt dus ook voor jongeren of jongvolwassenen die niet meer leerplichtig zijn.⁸ De directeur van de inrichting draagt zorg voor de beschikbaarheid van onderwijs en andere pedagogische activiteiten.⁹ In beginsel volgt de jeugdige dus onderwijs binnen de JJI waar het onderwijs kleinschalig en op verschillende niveaus wordt aangeboden, al is dat aanbod wel beperkt. Er kan zich ook de situatie voordoen dat de jeugdige buiten de inrichting onderwijs volgt. Jeugdigen verblijvend in een JJI kunnen een extern aangeboden opleiding volgen of in de laatste fase van hun straf of maatregel deelnemen aan een STP. Een STP kan deel uitmaken van de tenuitvoerlegging van een sanctie; een jeugddetentie of een PIJ-maatregel, en is

3 Artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b Leerplichtwet 1969; DJI, *Informatieblad onderwijs in de Justitiële Jeugdinrichtingen*, 2018.

4 Artikel 1 onder f, Leerplichtwet 1969.

5 O.g.v. de artikelen 28 en 29 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Onderwijs prevaleert boven arbeid, artikel 78, eerste lid European Rules for Juvenile Offenders subject to sanctions or measures; artikel 71.5 Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners en de artikelen 28.1, 28.3 en 26.5 European Prison Rules.

6 Bijvoorbeeld: Programma Modernisering Gevangeniswezen (voortgangsrapportage) 2008, p. 16; *Aanhangsel Handelingen II* 2009/10, 2318. Niet zozeer het opleidingsniveau is een bepalende indicator voor recidive, maar wel kunnen baankansen een risico op recidive verkleinen; G.C. van Wingerden, M. Moerings, J.A. van Wiersen, 'Recidiverisico en straftoemeting', *Research Memoranda (Raad voor de rechtspraak)*, 2011(3)-7, p. 66, ook voor verwijzing naar relevante literatuur.

7 Zie ook DJI 2018, p. 1.

8 DJI 2018, p. 1.

9 Artikel 52, derde lid Bjj.

gericht op resocialisatie.¹⁰ In alle Nederlandse justitiële jeugdinrichtingen wordt gewerkt met een methodiek (YOUTURN) die uit vijf fasen bestaat. Gedurende de eerste drie fasen verblijft de jeugdige in de inrichting, maar de vierde en vijfde fase, gericht op resocialisatie, vinden (grotendeels) buiten de inrichting plaats. In de vierde fase kan de jeugdige een STP volgen. Een STP voorziet in een geleidelijke overgang naar de maatschappij en omvat minimaal 26 uren aan activiteiten, onder andere gericht op scholing en het vergroten van kansen op de arbeidsmarkt.¹¹ De jeugdige verblijft tijdens een STP buiten de inrichting – bijvoorbeeld bij ouders, verzorgers, een instelling voor begeleid wonen of zelfstandig – maar valt nog wel onder verantwoordelijkheid van de inrichting.¹² In de vijfde fase (nazorg) verschuift de verantwoordelijkheid voor de jeugdige naar de jeugdreclassering.¹³ De jeugdige kan een met redenen omkleed verzoekschrift tot deelname aan een STP overleggen aan de directeur van de instelling (artikel 3, zesde lid, Bjj). Deelname aan een STP gedurende de tenuitvoerlegging van de sanctie is geen recht van de jeugdige; het betreft een beslissing van de directeur nadat een machtiging is verleend door de minister van Justitie en Veiligheid.¹⁴ Hoewel het uitgangspunt is dat jongeren instromen in een STP, blijkt in de praktijk dat een groot deel van de jeugdigen in JJI's dat niet doet, zonder dat sprake is van contra-indicaties.¹⁵ De Inspectie jeugdzorg noemt hiervoor verschillende verklaringen, zoals wettelijke beperkingen, waarbij gedacht kan worden een te korte verblijfsduur in de instelling.¹⁶ Hoewel jeugdigen dus ook buiten de inrichting onderwijs kunnen volgen, geldt dat meestal sprake is van een interne onderwijsvoorziening.

3. Financiering van onderwijs tijdens de tenuitvoerlegging van jeugdsancties

Zoals gezegd draagt de directeur van een inrichting zorg voor onderwijs en andere pedagogische activiteiten.¹⁷ Onderwijs in de inrichting wordt gefinancierd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.¹⁸ Er kan zich echter ook de situatie voordoen dat een jeugdige verblijvend in een JJI toch zelf onderwijskosten moet maken, zoals wanneer een opleiding wordt gevolgd die extern wordt aangeboden, maar daarin kan de jeugdige tegemoet worden gekomen. Om tegemoetkoming in dergelijke kosten te krijgen, wordt een aantal algemene voorwaarden gesteld. Deze voorwaarden kunnen zien op de aard, de duur en de kosten van deze activiteiten, de vooropleiding van de jeugdige en de gemaakte vorderingen (artikel 52, vierde lid Bjj). Nadere regels worden gesteld in de Regeling tegemoetkoming bijzondere kosten onderwijs en pedagogische activiteiten jeugdigen. Uit artikel 2, eerste lid van deze regeling volgt dat voor onderwijsactiviteiten die niet door de inrichting worden aangeboden, de directeur van een inrichting de minister om een tegemoetkoming

10 In geval van een jeugddetentie duurt een STP maximaal drie maanden, bij een PIJ-maatregel in beginsel zes maanden, zie artikel 19, eerste lid, onder a en b, en tweede lid Regeling verlof en STP jeugdigen. Zie ook Inspectie Jeugdzorg, *Een betere terugkeer in de maatschappij. De uitvoering van STP en proefverlof in de praktijk*, 2016 (rapport), p. 11 e.v.

11 Artikel 2 Regeling justitiële jeugdinrichtingen (Rjj).

12 Artikelen 2, eerste lid 1 en artikel 10, eerste lid Bjj.

13 *DJI, YOUTURN. Informatieblad voor ketenpartners*, 2009.

14 Zie de artikelen 8 en 9 Rjj.

15 Inspectie jeugdzorg 2016, p. 16.

16 Inspectie jeugdzorg 2016, p. 16-18. Voor ongeveer de helft van de jeugdige geldt een verblijfsduur korter dan een maand (*Kamerstukken II 2018/19*, 28 741-53, p. 2) terwijl voor deelname aan een STP vereist is dat a) de jeugdige tenminste twee derde van de onherroepelijke vrijheidsstraf heeft ondergaan en b) het strafrestant minimaal drie maanden bedraagt, artikel 4, eerste lid 1 Rjj.

17 Artikel 52, derde lid Bjj.

18 *DJI 2018*, p. 1.

in de kosten kan verzoeken die aan deelname aan een extern opleidingsprogramma zijn verbonden. Een aanvraag moet zijn voorzien van motivering en een specificatie van kosten (artikel 2, tweede lid). Daarnaast moet uit de aanvraag blijken dat de cursus of activiteit zich verdraagt met het perspectiefplan van de jeugdige en mag deelname geen gevaar opleveren voor de orde en veiligheid in de inrichting (derde lid).¹⁹ De regeling ziet, als gezegd, op een verzoek door de directeur van een instelling aan de minister. Er worden in deze regeling geen eisen gesteld aan de jeugdige in kwestie, zoals het geven van inzicht in de financiële situatie. Dit terwijl de jeugdige die een opleiding volgt ook een beroep kan doen op de Wet Studiefinanciering 2000, hetgeen relevant is voor de beoordeling van een aanvraag voor financiële tegemoetkoming voor studiekosten.

4. Studiefinanciering tijdens de tenuitvoerlegging van jeugdsancties

In artikel 2.17, eerste lid van de Wet Studiefinanciering 2000 is opgenomen dat “(e)en mbo-student die voor ten minste één maand rechtens zijn vrijheid is ontnomen, (...) met ingang van de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de vrijheidsontneming ten minste één maand heeft geduurd slechts aanspraak [heeft] op studiefinanciering voor een thuiswonende mbo-student.” De term ‘mbo-student’ wordt sinds 1 augustus 2020 gehanteerd en daarmee wordt bedoeld “degene die beroepsonderwijs volgt”.²⁰ Daarmee wordt dus niet bedoeld de ‘ho-student’: “degene die hoger onderwijs volgt.”²¹ Voor ho-studenten is geen vergelijkbare bepaling in de Wet Studiefinanciering 2000 opgenomen aangezien voor hen sinds 1 september 2015 een leenstelsel geldt.²²

Een mbo-student die in een JJI verblijft kan dus vanaf zijn achttiende aanspraak maken op studiefinanciering voor thuiswonende studenten. Deze leeftijdsgrens wil overigens niet zeggen dat aanspraak voor studiefinanciering slechts voor een beperkt deel van de jeugdigen geldt. Een jeugdige kan bijvoorbeeld tijdens de tenuitvoerlegging van een jeugddetentie of PIJ-maatregel deze leeftijdsgrens passeren en bij achttienplussers kan adolescentenstrafrecht worden toegepast. Het leer-, leef- en werkklimaatonderzoek dat is beschreven in het *Jaarrapport Justitiële Jeugdinrichtingen 2017/2018*, noemt een gemiddelde leeftijd van 19 jaar. Onder de 220 ondervraagde jeugdigen in JJI's waren 146 achttienplussers.²³ Dat betekent dus dat een aanzienlijk deel van de jeugdigen in JJI's aanspraak op studiefinanciering zou *kunnen* maken.

Vóór 1 juli 2009 kon de situatie zich voordoen dat een jeugdige die in detentie verbleef, aanspraak maakte op een beurs voor uitwonende studenten, maar met invoering van de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten bij vrijheidsontneming heeft de wetgever dit willen voorkomen.²⁴ Indien de student voor aanvang van de vrijheidsbepaling een beurs voor uitwonende studenten ontvangt, eindigt het recht om hierop aanspraak te maken de maand nadat de vrijheid is ontnomen.²⁵ Het voorkomen van een dubbele voorziening in verblijfskosten is een belangrijke reden geweest om regels te stellen

19 Zie voor het perspectiefplan ook artikel 52, tweede lid Bjj.

20 *Kamerstukken II 2007/08*, 31 525, 2; *Stb.* 2009, 63; *Stb.* 2015, 63; *Stb.* 2020, 234 (per 1 augustus 2020). De term ‘deelnemer’, de terminologie die werd gehanteerd in het geldende recht op het moment van beoordeling van de in de inleiding besproken casus (RSJ 28 mei 2020, R-20/5802/JA), kende dezelfde betekenis. Vóór 2015 werd de term ‘studerende’ gehanteerd.

21 Zie ook *Kamerstukken II 2018/19*, 35 252, 3, p. 40.

22 *Kamerstukken II 2014/15*, 34 035, nr. 3, p. 55; *Stb.* 2015, 50.

23 V. van Miert, M. van der Hoek & P. van der Helm, ‘Leer-, leef- en werkklimaatonderzoek’, *Jaarrapport Justitiële Jeugdinrichtingen 2017/2018*, Hogeschool Leiden: DJI 2018, p. 8.

24 *Stb.* 2009, 63; *Stb.* 2009, 273; *Kamerstukken II 2007/08*, 31 525, nr. 3, p. 6.

25 *Kamerstukken II 2007/08*, 31 525, nr. 3, p. 10; artikelen 2.17, eerste lid Wet studiefinanciering 2000 jo. 88 Sr.

over de aanspraak op studiefinanciering gedurende de tenuitvoerlegging van een sanctie in een JJI, zo blijkt uit de memorie van toelichting bij de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten. Onwenselijk werd gevonden dat jeugdigen tijdens de tenuitvoerlegging aanspraak konden maken op een beurs voor uitwonende studenten: “(k)osten voor het verblijf van de gedetineerde worden tenslotte al door de overheid betaald”.²⁶ Voorts werd opgemerkt: “De regering hecht er sterk aan dat gedetineerden de mogelijkheid hebben opleidingen te volgen. Het verbeteren van hun eigen (arbeidsmarkt)positie is een goede en wenselijke ontwikkeling en zou niet zodanig beperkt moeten worden dat opleidingen die recht op studiefinanciering geven daar per definitie buiten vallen.”²⁷ Als probleem werd dus vooral gezien de uitwonende beurs, niet zozeer dát aanspraak gemaakt kon worden op studiefinanciering gedurende de tenuitvoerlegging van de sanctie.²⁸

Er kan zich overigens wel een situatie voordoen waarin de jeugdige gedurende de tenuitvoerlegging van de sanctie onder de verantwoordelijkheid valt van de instelling en tegelijkertijd aanspraak kan maken op een beurs voor uitwonende studenten. In het derde lid van artikel 2.17 Wet Studiefinanciering 2000 is opgenomen dat (in nadere regelgeving) bepaalde groepen personen zijn aangewezen waarvoor een uitzondering is gemaakt op de regel dat gedurende een vrijheidsbeneming alleen recht bestaat op een inwonende beurs. Relevant hier zijn de twee groepen die in artikel 1 onder c en d van het Besluit extramurale vrijheidsbeneming en sociale zekerheid worden genoemd, namelijk zij die deelnemen aan een STP (in het kader van een jeugddetentie; artikel 3, eerste lid Bjj) en zij die proefverlof genieten (in het kader van een PIJ-maatregel; artikel 31, eerste lid Bjj).²⁹ Jeugdigen die deelnemen aan een STP en in dat kader weliswaar onder verantwoordelijkheid van de instelling vallen, maar extramuraal verblijven, kunnen dus wel aanspraak maken op een beurs voor uitwonende studenten indien wordt voldaan aan de verplichtingen die daaraan worden gesteld in artikel 1.5 Wet Studiefinanciering 2000. In de toelichting van de Regeling tegemoetkoming bijzondere kosten onderwijs en pedagogische activiteiten jeugdigen is echter opgenomen dat jeugdigen gedurende een STP geen aanspraak kunnen maken op een tegemoetkoming in de kosten voor onderwijs.³⁰ In een dergelijk geval is dus, met andere woorden, in principe geen sprake van een dubbele bijdrage in de kosten voor onderwijs. Hoogstens doet zich een dubbele voorziening voor in verblijfskosten in het geval van een tijdelijke terugplaatsing ingevolge artikel 12, derde lid Regeling verlof en STP jeugdigen. Deze terugplaatsing duurt maximaal twee weken en kan eenmaal worden verlengd.³¹ Pas indien een vrijheidsbeneming die ten uitvoer wordt gelegd in een JJI langer dan een maand duurt, vervalt immers het recht op aanspraak op een uitwonende beurs.³²

5. De verhouding tussen verschillende onderwijs gerelateerde financieringsmogelijkheden

Studiefinanciering draagt bij aan kosten voor studie en levensonderhoud.³³ Het is daarom begrijpelijk dat een jeugdige aanspraak kan maken op een beurs voor uitwonende studenten

²⁶ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 525, nr. 3, p. 6.

²⁷ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 525, nr. 3, p. 6.

²⁸ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 525, nr. 3, p. 3.

²⁹ Tussen deze modaliteiten wordt in dit kader geen onderscheid gemaakt, zie *Kamerstukken II 2007/08*, 31 915, nr. 3, p. 13.

³⁰ *Stcrt.* 15 augustus 2001, 156, p. 27.

³¹ Artikel 18, eerste lid Regeling verlof en STP jeugdigen.

³² Artikel 2.17, eerste lid Wet Studiefinanciering 2000.

³³ P. Slaman, *De staat van de student. Tweehonderd jaar politieke geschiedenis van studiefinanciering in Nederland*, Den Haag: Boom geschiedenis, 2014.

wanneer in het kader van een STP sprake is van een verblijf buiten de inrichting.³⁴ In dat geval maakt de jeugdige immers kosten voor studie en levensonderhoud die niet (automatisch) door de JJI worden vergoed. Dat zich vervolgens gedurende een maand een dubbele voorziening *kan* voordoen, is niet heel problematisch te noemen. Van een dergelijke situatie zal immers in een beperkt aantal gevallen sprake zijn en als het zich voordoet, is de duur ervan beperkt. Niettemin kan het wel relevant zijn met het oog op de beoordeling van een aanvraag voor tegemoetkoming voor onderwijskosten.

Dat een jeugdige die intern verblijft aanspraak kan maken op studiefinanciering is wellicht wat minder voor de hand liggend. De kosten voor het verblijf en onderwijs van de jeugdige worden immers al door de overheid betaald. Om te voorkomen dat de overheid 'dubbel' voor dergelijke kosten opdraait, is een algemeen uitgangspunt dat tijdens een verblijf in een huis van bewaring, penitentiaire inrichting of tbs-kliniek geen recht op een uitkeringen bestaat. Anders is dat dus waar het gaat om studiefinanciering. Hoewel het begrijpelijk is dat de wetgever het volgen van onderwijs en deelname aan pedagogische activiteiten wil stimuleren, dient het geen doel wanneer bepaalde posten dubbel zijn gedekt. Het is natuurlijk zo dat ook thuiswonende studenten in sommige kosten door ouders of verzorgers worden voorzien. De hoogte van de studiefinanciering is daarop ook afgestemd. Tegelijkertijd is dan sprake van een wezenlijk andere situatie, aangezien de jeugdige die in een JJI verblijft reeds *door de overheid* wordt voorzien in kosten voor onderwijs en levensonderhoud, hetgeen betekent dat sprake kan zijn van een overlapping van tegemoetkomingen in deze kosten.

Het ligt voor de hand dat met studiefinanciering rekening wordt gehouden in het toekennen van een (aanvullende) vergoeding voor onderwijs dat wordt gevolgd gedurende een verblijf in een JJI. Hoewel het dus niet zozeer gaat om een onderscheid naar inwonende of uitwonende beurs, geldt niettemin dat de hoogte van de studiefinanciering mede afhankelijk is van de persoonlijke omstandigheden van de jeugdige en diens ouders.³⁵ Dát inzicht in de financiële situatie van de jeugdige relevant is voor aanspraak op een vergoeding voor opleidingskosten, kan ook worden afgeleid uit de artikelen 2 (opgave van de aard, motiveerling en specificatie van de kosten) en 4 (afwijzing vanwege omvang gevraagde tegemoetkoming) van de Regeling tegemoetkoming bijzondere kosten onderwijs en pedagogische activiteiten jeugdigen.³⁶

Met het oog op het voorkomen van dubbele voorzieningen gedurende de tenuitvoerlegging van een jeugdsanctie, is het opmerkelijk dat niet vereist is dat een jeugdige bij een beroep op *aanvullende* tegemoetkoming voor studiekosten inzicht moet geven in de financiële situatie. Althans, zolang de directeur van de inrichting de jeugdige daar niet specifiek om vraagt, bijvoorbeeld in het kader van artikel 16, eerste lid, aanhef en onder g van de Regeling verlop en STP jeugdigen. Dit artikel ziet op de aanvraag voor een STP en omvat afspraken die hierover zijn gemaakt tussen de jeugdige en de inrichting. Daaronder kan de afspraak worden geschaard dat de jeugdige inzicht geeft in de financiële situatie. Het huidige wettelijke kader biedt dus wel de mogelijkheid een compleet beeld te verkrijgen van de financiële situatie van de jeugdige, maar daar moet de directeur dan wel op eigen initiatief om verzoeken.

Het verschaffen van inzicht in de financiële situatie door de jeugdige wordt dus niet expliciet vereist. Dat dit niet expliciet wordt vereist, is opvallend, omdat de vaststelling of een jeugdige die in een JJI studiefinanciering ontvangt een relevant gezichtspunt is in de beoordeling van een aanvraag voor tegemoetkoming in studiekosten. De Regeling tegemoetkoming

34 En het verblijf niet bij de ouders plaatsvindt.

35 Zoals te lezen in de artikelen 3.5 en 3.8 Wet studiefinanciering 2000.

36 Zie ook artikel 52, vierde lid Bjj.

bijzondere kosten onderwijs en pedagogische activiteiten jeugdigen vereist immers dat de directeur de aanvraag specificereert en motiveert (artikel 2, tweede lid).³⁷ Bovendien kan een jeugdige aanspraak maken op een aanvullende studiebeurs. Of een jeugdige daarop aanspraak maakt, is alleen te achterhalen door het verkrijgen van inzicht in diens financiële situatie aangezien dit mede afhankelijk is van de financiële situatie van de ouders. Dit alles overziend zou het voor de hand liggen om het verschaffen van inzicht in de financiële situatie van de jeugdige wél expliciet als voorwaarde de stellen bij een aanvraag voor een financiële tegemoetkoming voor studiekosten.

6. Conclusie

Een jeugdige die in een JJI verblijft en voldoet aan de eisen die worden gesteld in de Wet Studiefinanciering 2000 kan aanspraak maken op een studiebeurs voor thuiswonende studenten. Detentie sluit het recht op studiefinanciering dus niet uit. Studiefinanciering is bedoeld als een bijdrage in kosten voor onderwijs en levensonderhoud. In deze kosten wordt tijdens een verblijf in een JJI voorzien aangezien de inrichting daarvoor zorgdraagt, ook indien een extern studieprogramma wordt gevolgd. Hierdoor kan in bepaalde gevallen sprake zijn van een dubbele voorziening van overheidswege in kosten voor studie en levensonderhoud. Het is bovendien niet wettelijk vereist dat de jeugdige inzicht geeft in zijn of haar financiële situatie wanneer verzocht wordt om een aanvullende financiële tegemoetkoming in kosten voor onderwijs. Op initiatief van de directeur kunnen hierover op individueel niveau afspraken worden gemaakt met de jeugdige, maar of dat ook altijd gebeurt is niet duidelijk. Inzicht in de financiële situatie van de jeugdige kan relevant zijn voor het bepalen of een tegemoetkoming moet worden toegekend. De directeur van een inrichting dient een dergelijke aanvraag namelijk te specificeren en motiveren, en daarbij is een ter zake doend gezichtspunt of de jeugdige een beurs voor thuiswonende studenten en/of een aanvullende beurs ontvangt. Het zou daarom voor de hand liggen wettelijk verplicht te stellen dat de jeugdige inzicht in de financiële situatie verleent. Immers dan pas kan worden beoordeeld of en, zo ja, in hoeverre een aanvraag tot tegemoetkoming in (bijzondere) kosten voor onderwijs moet worden gehonoreerd.

³⁷ Ook artikel 52, vierde lid Bjj.